

ODEŠEL MUDr. MIROSLAV PLZÁK, CSc.

S doktorem Plzákem jsme se poznali v různých etapách jeho života. Doc. Faltus v roce 1955 v Psychiatrické léčebně v Horních Beřkovicích, prof. Raboch v roce 1975 na Psychiatrické klinice 1. LF UK v Praze. Bylo to životní setkání. Od té doby jsme se stali nejen kolegy, ale postupně i přáteli.

MUDr. Miroslav Plzák se narodil 25. 8. 1925 v Libušíně u Kladna. Již jako medik působil v Psychiatrické léčebně Bohnice a jeden rok v Psychiatrické léčebně v Kroměříži. Na vojně strávil jako lékař u útvaru PTP celkem čtyři a půl roku, neboť mu byla pro jeho politickou nespolehlivost prodloužena doba pobytu. V roce 1959 vyhrál konkurz na místo sekundárního lékaře na Psychiatrické klinice 1. LF UK v Praze, kde jsme se v r. 1961 znovu setkali. Roku 1964 byl jmenován primářem této kliniky. Dle prezenční knihy z té doby přicházel na kliniku vždy včas, to je v 7.20. Bývá často nesprávně v médiích označován také jako sexuolog, či dokonce gynekolog. Plzák byl ryzí psychiatr, který se věnoval afektivním poruchám a později především manželským a partnerským vztahům a jejich poruchám. Na vlastní sexuální poruchy se ve svém odborném úsilí zaměřoval rozhodně méně.

Původně se věnoval výhradně diagnostice a léčbě depresivních stavů. Spolu s MUDr. Součkem sepsali monografii „Smutek všedního dne a smutek jako nemoc“, v níž vysvětlovali, co je smutek a co je deprese. O léčbě novými antidepressivy jsme společně referovali na konferenci v Benátkách v r. 1968, kdy se poměry v Československé republice poměrně uvolnily. Již v roce 1964 ve spolupráci s PhDr. Martonovou a MUDr. Součkem založil dr. Plzák jako první ve střední Evropě Linku důvěry, kvůli zvýšenému nárůstu sebevražd v 60. letech. K založení Linky byl inspirován anglickými samaritány. Linka důvěry dlouhá léta pomáhala lidem v tíživých situacích. A byla to skutečnost, že většina klientů řešila manželské problémy, která ho vedla k tomu, že vytvořil samostatný vědní obor – matrimoniopatologii. Od té doby se věnoval manželskému poradenství. Sledoval svůj cíl dát této závažné problematice vědecké základy a tuto svou činnost završil vydáním vysokoškolské učebnice matrimoniopatologie v r. 1988.

V roce 1960 zavedl na klinice dodnes nezapomenutelné „polední kávy“, na nichž byla účast lékařů a psychologů kliniky téměř povinná. Při kávě se posedělo a probírala se různá problematika týkající se kliniky. Na klinice tak vznikl velmi sešraný a semknutý kolektiv, ve kterém se přítomní blíže seznamovali a navzájem poučovali v oboru i chodu kliniky. V roce 1988 odešel, k zármutku nás všech, do zaslouženého důchodu. Do té doby tvořili s tehdejší přednostou kliniky prof. Dobiášem spiritus movens kliniky.

Pro veřejnost se stal nezapomenutelnou a nepřehlédnutelnou ikonou. Jeho relace v TV a rozhlas přitahovaly posluchače a diváky, protože každý očekával vtipný a inteligentní humor ještě s podtextem dobré a užitečné rady pro každého. Dokázal pobavit i poučit. Jeho divadelní hra

„Záviš kontra Březinová“ se hrála několik let s velkým úspěchem v divadle Semafor. V české detektivce z 60. let „Vrah skrývá tvář“ se objevil v roli lékaře. Bohužel kvůli jeho postojům v r. 1968 mu byl v ČT rozhodnutím náměstkyně Balášové od r. 1970 po 10 let znemožněn přístup na televizní obrazovku a její manžel, tehdejší děkan lékařské fakulty prof. Baláš mu nepovolil habilitaci s již hotovou docentskou prací „Systematika poruch manželského soužití“.

Zpočátku se dr. Plzák věnoval výzkumu žárlivosti, kterou považoval za nejzávažnější problém v manželství a v milostných vztazích. Za základ partnerství považoval projevy tzv. manželské lásky „3 S“, soucit, stesk a starost, diametrálně se lišící od milenecké lásky. Za 4 základní zásady pro správné fungování manželství považoval finanční hospodaření a domácnost, péči o děti, zájmy a organizaci volného času, sexuální soužití. Tvrdil, že každodenní kontakt je spolehlivým drtičem erotické touhy. Podobně jako zevšednění nahoty. Pronesl slavnou větu „při nevěře zatloukat, zatloukat, zatloukat, a když se to provalí, zase zatloukat“. V poslední době svého života se však od autorství tohoto proslaveného výroku distancoval. V mládí prý účinkoval s kapelou Fešáci a tento výrok pronesl údajně některý z členů této kapely a jemu bylo teprve později přičteno jeho autorství. Není divu, neboť většina jeho textů a vystoupení vyznívá v tomto duchu.

Jak sám říkal, zdědil po matce smysl pro humor, což se projevilo v jeho osvětové publikační činnosti a veřejném vystupování. Napsal 9 divadelních her, několik televizních inscenací a 3 romány. Vydal 27 odborných a populárně-vědeckých knih převážně na téma párových partnerských vztahů. Humor ho neopouštěl ani v těžké životní situaci posledních let, kdy ho trápila těžká diabetická polyneuropatie. Byl aktivní jako soudní znalec. Spolu s doc. Faltusem vypracovali řadu komplikovaných znaleckých posudků z oboru psychiatrie.

Měl rád umění a umělce. Na večírcích pořádaných občas v jeho bytě se scházeli přední dramatičtí a výtvarní umělci, žurnalisté apod. Debatovalo se o nejrůznějších tématech včetně politických. Vzájemná výměna názorů, někdy dosti prudká, byla pro mě velmi zajímavá a poučná.

Foto z archivu Emy Plzákové

Vážil si českého jazyka a rozčilovaly ho různé zkomoleniny, které se občas objevovaly v médiích.

Byl dvakrát ženatý, i když se o něm často povídalo, že se ženil nejméně pětkrát. Z prvního manželství má dceru Renatu, která pracuje jako internistka; z druhého manželství měl syna, který tragicky zahynul. Jeho druhá žena Ema se o něj vzorně starala až do jeho konce. V poslední době jsme si již jenom telefonovali a mimo jiné říkal, že kdyby nebylo manželky, asi by skončil hrozně.

Rád vzpomínám na naše společné dovolené v zahraničí, kdy i nepříjemné situace řešil s humorem a dodával nám tak dobrou náladu. Dovedl se rychle přizpůsobit jakékoliv situaci i společnosti a vnášel tak svými vtipnými výrocky mezi lidi klid až úsměvnost.

Téměř až do poslední chvíle svého života se zajímal o události v Psychiatrické společnosti a na klinice. Četl pravidelně časopis Česká a Slovenská psychiatrie (který mu přinášela jeho ošetřující lékařka Tamara Staňová). Teprve v posledních měsících života se u něho začala projevovat nadměrná únava, spavost, apatie.

Měl vzácné sociální citění. Ke kolegům na klinice i mimo ni se choval vždy přátelsky, se vzácným porozuměním pro jejich problémy. Dokázal poučovat bez zbytečného mentorování. Nikdy nezdůrazňoval svou primářskou funkci. I jako primář „sekundařil“ na oddělení, které jsem tehdy vedl. Pečlivě se věnoval svým pacientkám, které

k němu většinou projevovaly bezmeznou důvěru a obdiv. Jeho otevřená extrovertní povaha a obdivuhodný smysl pro humor nás vždy vydatně povzbuzovaly v práci i životě. I jako důchodce měl vřelý vztah ke klinice. Nevynechal žádné předvánoční setkání pořádané současným vedením kliniky pro bývalé zaměstnance v důchodu. Přicházel vždy včas, zůstával středem pozornosti a zábavy. Když se zvedl k odchodu, bylo to signálem i pro ostatní, že setkání končí. Teprve v posledních třech letech, kdy již nebyl schopen chůze a nevycházel z bytu, se bohužel na tato setkání nedostavoval. Doma však nezahálel, říkal, že čte beletrii i odbornou literaturu a stále něco sepisuje. Zároveň nás však nabádal: „Važte si toho, že můžete ještě vůbec chodit.“

Úmrtím doktora Plzáka utrpěla česká psychiatrie nenahraditelnou ztrátu. Budeme na něho vždy vzpomínat s úctou, vážit si ho jako psychiatra a zakladatele moderní matrimoniopatologie. Dokázal být užitečný pro pacienty, kolegy i širokou laickou veřejnost. Jeho knihy byly zpravidla rychle rozebrány, protože velmi čtivým a humorným způsobem podával praktické rady v partnerském soužití.

Za jeho celoživotní dílo mu patří dík, obdiv a vděčnost. Milý Mirku, na Tebe a na Tvé zásluhy v psychiatrii nezapomeneme.

*doc. MUDr. František Faltus, DrSc.
prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.*

Vážené kolegyně a kolegové,

výbor Společnosti pro biologickou psychiatrii si dovoluje oznámit, že ve dnech 29. května až 2. června 2011 se v Praze bude konat 10. světový kongres biologické psychiatrie. Na tomto odborném setkání je možné seznámit se s prací nejvýznamnějších představitelů této části našeho oboru. Do 15. prosince 2010 je možno přihlašovat volná sdělení a postery. Všechny potřebné údaje najdete na adrese

<http://www.wfsbp-congress.org/>

V roce 2011 zcela mimořádně nebude Celostátní konference biologické psychiatrie v Luhačovicích z důvodu časové a programové kolize s uvedeným světovým kongresem. S další konferencí v Luhačovicích tedy počítáme v červnu v roce 2013.

inzerce

Výcvik v psychoanalytické skupinové psychoterapii

Doc. PhDr. Jiří Kocourek, Ph.D., otevírá v rámci Institutu aplikované psychoanalýzy na jaře 2011 další výcvikovou skupinu. Výcvik obnáší 500 hodin realizovaných ve dvou týdenních soustředěních ročně po dobu pěti let.

Více informací najdete na **www.iapsa.cz**.

Zájemci se mohou hlásit na adrese:

Doc. PhDr. Jiří Kocourek, Ph.D., Vítězná náměstí 10, Praha 6
tel: 603 438 544
e-mail: kocourek.jiri@upcmil.cz